

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-9-85-4>

УДК 787.61:78.071.22+004.9

Гриненко С.М.

Миколаївський фаховий коледж культури і мистецтв

ГІТАРНІ ФЕСТИВАЛІ ТА КОНКУРСИ 2020 РОКУ: ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН-ФОРМАТ

Анотація. В статті розглянуто особливості проведення гітарних конкурсних та фестивальних подій за умови впровадження карантинних заходів. Спостерігається процес зменшення кількості впроваджуваних та організованих подій. Наголошується увага на зміні формату, внаслідок введення карантинних обмежень. Перехід конкурсів та фестивалів у онлайн-форму сприяє інтенсифікації музичного життя суспільства. Комунікативний характер даних заходів сприяє підтримці високого рівня виконавства гітаристів та обміну досвідом. Відбувається процес вироблення нових тенденцій розвитку мистецької практики, що попри дистанційний характер дозволяє інтегрувати викладачів, студентів та гітаристів-любителів з різних регіонів України та світу.

Ключові слова: гітара, конкурс, фестиваль, дистанційна форма, онлайн.

Grynenko Svitlana

Mykolaiv Professional College of Culture and Arts

GUITAR FESTIVALS AND COMPETITIONS OF 2020: OFFLINE AND ONLINE FORMAT

Summary. The article considers the peculiarities of conducting guitar competition and festival events under the condition of quarantine measures. Guitar festivals and competitions in 2020 have undergone a significant transformation. It should be noted that a number of guitar festivals were held in 2020 before the introduction of quarantine measures and without changing the format. Some festivals were canceled, especially those at the beginning of quarantine activities. At the same time, a significant part of the festivals has been modified and switched to a remote online format. This factor contributed to the development of guitar art, the interaction of representatives of different schools, as well as the intensification of cultural and artistic life. It is also possible to note the successful practice of holding open-air festivals, which has proved its expediency in the context of the domestic art space. New approaches to music selection have been developed, such as those related to video recording. In some competitions and before the introduction of quarantine measures, there was a practice of selecting contestants through video recording, but then it went into offline interaction. Subject to the spread of quarantine measures, the practice of watching videos with contestants is taking root, while the finalists perform live, which is broadcast on social networks. EuroStrings (European Guitar Festival Collaborative), a platform funded by the European Union's Creative Europe program, plays an important role in the development of classical guitar skills. Interactions took place between various guitar festivals held in European countries. All this indicates that the art of guitar continues to develop. The communicative nature of these events helps to maintain a high level of guitarists' performance and exchange of experience. There is a process of developing new trends in the artistic practice, which despite the remote nature allows you to integrate teachers, students and amateur guitarists from different regions of Ukraine and the world. Ukrainian guitar event organizers should contribute to these forms of cooperation between festivals.

Keywords: guitar contests, festivals, distance form, online.

Постановка проблеми. Фестивалі та конкурси є невід'ємною частиною музичної культури. Їх формат проведення може бути різним. Здебільшого перевага надавалась проведенню їх у режимі офлайн, проте наразі внаслідок впровадження карантинних заходів, відбувається трансформація їх формату. Ряд конкурсних та фестивальних заходів було скасовано чи відтерміновано час їх проведення. Проте ряд інших перейшли у дистанційну форму, що має значний потенціал для розвитку кооперації між представниками різних регіональних та національних шкіл. Специфіка гітарних конкурсних та фестивальних заходів, що пройшли у дистанційному форматі, досі не ставали предметом окремих наукових розвідок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив інформаційних технологій на розвиток гітарного мистецтва окреслено в роботі А. Варламової. Професійне виконавство на гітарі як компонент академічного мистецтва та його різні форми окреслюються в статті В. Ганеєва. Особливості проведення гітарного конкурсу-фестивалю, що пройшов в 2020 році у Гронінгені, викладено

в публіцистичній замітці Г. Пільха. Важливою базою для даної розвідки стали персональні сайти закордонних гітарних конкурсів та фестивалів, де викладено положення стосовно правил їх проведення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Гітарні конкурси та фестивалі здобули певного висвітлення в мистецтвознавчій та публіцистичній літературі, проте окремих досліджень, пов'язаних з онлайн-заходами, що були організовані в 2020 році, досі не було проведено у вітчизняному дискурсі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є висвітлення специфіки розвитку гітарних конкурсів та фестивалів в умовах необхідності переходу в дистанційну форму участі. Доречним є виокремлення особливостей організації та виявленні певних рис, що є спільними для подібних заходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. 2020 рік став значним випробуванням для усього людства, адже пандемія COVID-19 примусила фактично усі звичні сфери людського існування поставити на паузу. І якщо ті галузі, які

були визнані життєво необхідними, не припинили свого функціонування, то сфера культури та мистецтва виявились такими, що опинились під загрозою знищення. В сучасному мистецькому просторі було представлено чимало конкурсів та фестивалів гітарного мистецтва. Зокрема протягом останніх років спостерігалось зростання інтересу до класичної гітари, що супроводжувалося організацією нових заходів. Проте введення карантинних заходів призупинило ряд з них і більшість організаторів постали перед вибором того, як вони мають чинити у даній ситуації.

Доречно виокремити типи гітарного виконавства. На думку В. Ганєєва, яку ми розділяємо, можна наголосити на функціонуванні наступних типів виконавства: прикладне, художньо-естетичне і віртуальне. «Перший різновид виконує прикладну функцію. Це виступ перед невеликою аудиторією в закритому просторі, найчастіше у формі домашнього концерту або концерту для учнів. Художньо-естетичне виконавство носить професійний характер, тобто орієнтоване на публіку в рамках відкритого концерту, часто пов'язане з гастрольною діяльністю і передбачає різноманітні форми виконавського складу – сольну, камерну, оркестрову» [2, с. 159]. Перші два типи існували ще до формування високотехнологічного суспільства ХХ століття. Натомість протягом останніх десятиліть формується віртуальне виконавство, яке поширюється завдяки мережі Інтернет. Віртуальне виконавство може включати різні форми, зокрема бути у «формі трансляцій концертів провідних закладів культури (театри, філармонії, творчі вузи) або подкастів – збережених або спеціально створених радіо-програм на ту чи іншу тему» [2, с. 159]. Також до віртуального виконавства Ганєєв відносить авторські сайти, де гітаристи можуть розміщувати власні аудіо- та відеозаписи. Наразі відбувається потреба розвивати саме процес віртуального гітарного виконавства, причому воно має здійснюватися на високому професійному рівні.

Зазначимо, що хоча в 2020 році чимало конкурсних подій було скасовано, ряд з них встигли пройти до впровадження карантинних заходів, не маючи потреби змінювати формат проведення. Так, 10-16 лютого 2020 року у Гронінгені (Нідерланди) пройшов Другий міжнародний конкурс-фестиваль класичної гітари, який присвятили пам'яті сербської гітаристки Сабріни Власкаліч, що трагічно загинула в 2019 році. Організатором події виступив гітарний фонд Нідерландів [5]. В заході прийняли участь 27 гітаристів з різних західноєвропейських країн, в тому числі був український виконавець Марко Топчій. «Особливістю Гронінгенського змагання було те, що в обов'язковій програмі трьох турів гітаристам слід виконувати Концерт для гітари з оркестром Ейтора Віла-Лобоса або Південний концерт Мануеля Понсе. У першому турі виконувалася тільки каденція з обраного учасниками концерту, в другому – одна з частин під акомпанемент фортепіано. Конкурсанти, що вийшли у фінал, грали концерт повністю разом з симфонічним оркестром гітарного фонду Нідерландів під управлінням Дімітріса Спураса» [3].

Разом з тим, більшість фестивалів, які мали пройти, починаючи з весняного періоду, було або

скасовано, або проведено в іншій формі. А. Варламова у своїй статті 2013 року надзвичайно влучно відмічала значення ролі Інтернету та інформаційних технологій для розвитку гітарного мистецтва: «В епоху інформаційних технологій Інтернет набуває більшого значення для розвитку будь-якої сфери людської життєдіяльності. Тому сьогодні стає доступним пошук в сфері гітарного мистецтва необхідної літератури, можливість ознайомитися з аудіо і відеоматеріалами, дистанційне спілкування і обмін інформацією» [1, с. 162]. Проте на той час важко було уявити, що дистанційна форма проведення фестивалів та конкурсів стане фактично єдиною можливою, починаючи з другої чверті 2020 року.

Німецький фестиваль гітари у Ротенбурзі (Rotenburger Gitarrenwoche), який зазвичай проходив влітку, було переведено у онлайн-формат. Так 26 липня фестиваль пройшов віртуально у міні-форматі. На YouTube каналі фестивалю професор Бременської вищої школи мистецтв Ханс Вільгельм Кауфманн (Hans Wilhelm Kaufmann) – організатор фестивалю, викладач, який проводив свої майстер-класи в Україні (зокрема у 2018 році у рамках Всеукраїнського освітньо-мистецького проекту «GUITAR CORPORATION», присвяченого дню Європи), представив запрошених іноземних зірок, які мали бути присутніми наживо на фестивалі. Після цього пройшли невеликі виступи Джесіки Кайзер (Jessica Kaiser), Кокі Фуджимото (Koki Fujimoto), Ліюнг Жу (Liying Zhu) та Максимо Дієго Пухолья (Máximo Diego Pujol). Було виконано твори Ф. Шуберта, М. Льобета (Miguel Llobet Solés), А. П'яццолі, Р. Діенса (Roland Dyens). Максимо Дієго Пухоль – відомий аргентинський композитор та гітарист – виконав власний твір [7].

Надзвичайно важливу роль у розвитку майстерності гри на класичній гітарі мали ті організації, які «заздалегідь» почали свою роботу щодо інтеграції різних фестивальних рухів. Зокрема об'єднання EuroStrings (European Guitar Festival Collaborative) – це платформа, яка була утворена ще в 2018 році, що фінансується за програмою «Креативна Європа» Європейського Союзу. Метою даного об'єднання стало сприяння розвитку європейської класичної гітарної сцени та допомога молодим талантам. Основним завданням було розширення слухацької аудиторії виконавців, організація програм обміну, яка пропонувалась переможцям конкурсів. Зокрема переможці одного гітарного заходу згодом могли презентувати своє виконавство в рамках інших конкурсів та фестивалів, що входили до кооперації EuroStrings. Взаємодія здійснювалась між гітарними фестивалями, що проходили у Бельгії, Португалії, Австрії, Хорватії, Іспанії, Угорщині, Нідерландах, Чорногорії, Фінляндії, Болгарії, Естонії, Німеччині, Румунії, Великобританії та Швеції. EuroStrings у умовах карантинних заходів започаткували ініціативу «Classical guitar against Corona: EuroStrings home sessions», яка передбачала виступи в мережі Facebook кожної середи та неділі провідних гітаристів. Одночасно більшість фестивалів, які увійшли до об'єднання, змінили формат проведення конкурсних програм, здебільшого уніфікувавши вимоги до виконавців та подачі матеріалів.

Так, організаторами 15-й міжнародного гітарного фестивалю *Harmonia Cordis International Guitar Festival*, який проходить у Румунії, було оголошено, що змагання проходилимуть у онлайн режимі. Відео для першого туру будуть оцінюватися журі «наосліп», згодом обиратимуться 6 фіналістів до 16 серпня 2020 року, після чого їх імена стануть відомі журі. У другому турі ці фіналісти, змагатимуться у прямому ефірі з 8 по 13 вересня 2020 року, причому вся програма має виконуватися напам'ять.

Загребський гітарний фестиваль (*Zagreb Guitar Festival*), що проходить у Хорватії, – так само змінив формат свого проведення. Процес участі було перенесено у дистанційні змагання, які мають пройти 20-22 вересня 2020 року. Традиційно Загребський гітарний фестиваль був місцем зустрічі шанувальників гітарної музики різного віку з усього світу, до того ж його проведення сприяло просуванню хорватської музики.

26-й міжнародний гітарний фестиваль-конкурс *Mottola Guitar Festival & Competition*, який проходить з 1 по 12 вересня 2020 року у Італії, також змінив свій формат. Він проходить у три етапи. Перший та другий тур будуть проходити через оцінювання записаного учасниками відео, натомість фіналіст буде грати у прямому ефірі, виступ якого будуть у реальному часі демонструвати на YouTube та Facebook у останній день проведення конкурсу – 12 вересня. Відео, яке будуть надсилати учасники, має бути зроблено за допомогою однієї відеокамери без ознак зупинки запису чи монтажу. Перед початком гри виконавець має повідомити своє ім'я та прізвище, дату народження, місто та країну проживання, повідомити на який конкурс подається запис та оголосити назву та композитора твору [6]. Членами журі є представники різних національних гітарних шкіл – Аргентини, Італії, Іспанії, Словенії. Це – Роберто Ауссель (*Roberto Aussel*), Карло Марчіоне (*Carlo Marchione*), Анабель Монтецінос (*Anabel Montesinos*), Мак Гргіч (*Mak Grgic*), Сімонне Янареллі (*Simone Iannarelli*).

Ряд вітчизняних фестивалів так само змінили час проведення та трансформували свій формат. Другий тур міжнародного фестивалю-конкурсу виконавців на народних інструментах «Золота струна», який проходить у Миколаєві у квітні, було перенесено на осінь без зазначення точних відомостей про час проведення. Український фестиваль-конкурс виконавців на класичній гітарі «Гітаріада» (місто Острог) було повністю скасовано в 2020 році. Разом з тим деякі фестивалні заходи відбулись, причому не онлайн, а на пленері, підхопивши нову практику проведення концертних заходів. Так у Миколаєві було проведено ряд заходів в рамках Всеукраїнського музичного фестивалю під відкритим небом «Миколаїв open air». В рамках даного фестивалю пройшли концерти «Пісенний вернісаж» (15 липня 2020 року), виступи камерного оркестру «Ars nova», а також музикантів з різних міст України – учасників Мистецької акції «Майстер-клас від маестро» під керівництвом заслуженої артистки України Вікторії Жадько (26 серпня 2020 року).

Так само «наживо» в червні 2020 року у Миргороді пройшов VII фестиваль гітарного мистецтва «МирГрад» – комплексний захід, в рамках

якого не лише пройшли виставки, майстер-класи та концерти, а й конкурс гітаристів. «В рамках фестивальных заходів відбувся круглий стіл про досвід композиторів – гітаристів України та Білорусії, майстер-клас від композиторів обох держав. У концерті першого дня участь взяли неперевершений гітарист Марк Землянський, талановита Тетяна Кочнева, дует *Argor fuerte* гітарних віртуозів Людмили Касатової та Олександра Мітрошина, багата талановитою молоді і композитори – почесні гості фестивалю» [4]. В онлайн форматі 15-20 червня 2020 року у м. Черкаси пройшов III Всеукраїнський інтернет – конкурс гітарного мистецтва «Fiesta». Умови участі є аналогічними до тих, що були представлені на закордонних міжнародних конкурсах гітаристів.

Подібна ситуація з конкурсним та фестивальним рухом склалась і в інших країнах Східної Європи. Другий Всеросійський юнацький конкурс гітаристів «Гітара в Гнесинці», що мав пройти у Москві 25-26 квітня 2020 року, було перенесено на 28-29 листопада. Концерти *GuitarMagFest*, який мав проходити у травні, також було відтерміновано. Один з концертів перенесено на 22 вересня 2020 року, а другий – на 25 травня 2021 року. Але 26 травня 2020 року замість офлайн, пройшов онлайн-концерт «*GUITARMAGFEST 2020 ONLINE – Ілларіонов vs. Андріанов – гітара і віолончель*», в якому прийняли участь гітарист Дмитро Ілларіонов та віолончеліст Борис Андріанов. Було виконано твори І. Альбеніса, М. Глінки, Й.С. Баха, Ф. Шуберта, А. П'яццолі, Д. Шостаковича. Зокрема було проведено чимало онлайн-концертів виконавців на класичній гітарі: 23 травня – концерт Ровшана Мамедкулієва, 17 червня було проведено онлайн-концерт на честь п'ятиріччя Всеросійського конкурсу класичної гітари «Тавріка» за участю Євгена Фінкельштейна, Сергія Руднева і Ровшана Мамедкулієва.

Разом з тим було організовано ряд нових конкурсних заходів. Зокрема було впроваджено I Всеросійський конкурс виконавців на класичній гітарі по відеозаписах «День концерту». Його метою є підвищення рівня гри на класичній гітарі. В рамках конкурсу-фестивалю було проведено сольні онлайн-концерти у Facebook членів журі, які проходили у прямому ефірі. Також можна було ставити питання членам журі та спілкуватися поміж собою. Серед призів було запропоновано грошові премії та 9 онлайн майстер-класів. Загальний час проведення конкурсу-фестивалю охопив період з 16 по 30 травня 2020 року. Учасники мали завантажувати у конкретний день відео на YouTube – спочатку для першого туру, потім для другого. Конкурсні дні мали перемежовуватися з концертними. Було представлено шість номінацій: «солісти», «камерний ансамбль», «гітарний дует», «тріо або кuartет», «педагог – учень» (гітарний дует), «любитель – соло». Вік учасників сягав від восьми до тридцяти п'яти років у професіоналів, натомість у гітаристів-любителів не було обмежень за віком. Серед членів журі були чілійський гітарист та викладач Алексіс Валлеїос (*Alexis Vallejos*), Євген Фінкельштейн та Григорій Баранов. Якщо більшість компонентів, як от програма, номінації, вік учасників були досить тотожними тим, що представлені в звичайних

офлайн-конкурсах, то ряд інших були вже відмінними. Насамперед, це стосується тих вимог, що стосувались запису відео: гра та завантаження у визначений день, запис без зупинення відео та ознак монтажу, промовляння кодових фраз перед виконанням, направлення поштою посилення з завантаженим відео. Дипломи учасникам надсилались поштою та на e-mail.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Фестивалі та конкурси гітарного мистецтва в 2020 році пройшли шлях значної трансформації. Ряд фестивалів було скасовано, особливо ті, час проведення яких припадав на початок карантинних заходів. Разом з тим, значна частина фестивалів модифікувалась та перейшла у дистанційний онлайн-формат. Даний чинник сприяв просуванню розвитку гітарного

мистецтва, взаємодії представників різних шкіл, а також активізації культурно-мистецького життя. Також можна відмітити вдалу практику проведення фестивалів під відкритим небом, яка довела свою доцільність в контексті вітчизняного мистецького простору. Було вироблено нові підходи до відбору музичного матеріалу, як-от ті, що пов'язані із записом відео. В деяких конкурсах ще до впровадження карантинних заходів існувала практика відбору конкурсантів через відео записи, проте потім вона переходила у офлайн-взаємодію. За умови поширення карантинних заходів вкорінюється практика перегляду відео з конкурсантами, в той час як фіналісти виступають у прямому ефірі, який транслюється у соціальних мережах. Все це свідчить про те, що гітарне мистецтво продовжує розвиватися.

Список літератури:

1. Варламова А.А. Влияние информационных технологий на развитие гитарного искусства. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2013. № 11–2. С. 162–165.
2. Ганеев В.Р. Профессиональное исполнительство на гитаре как компонент академического искусства. *Manuscript*. 2020. Вып. 13. № 4. С. 156–159. doi: <https://doi.org/10.30853/manuscript.2020.4.32>
3. Пильх Г. Конкурс-фестиваль в Гронингене. URL: <https://guitarmag.net/groningen-festival-2020/> (дата звернення: 29.08.2020).
4. Турнір "лицарів гітари" пройшов у Миргороді. URL: <https://poltava365.com/turnir-liczariv-gitari-projshov-u-mirgorodi.html> (дата звернення: 29.08.2020).
5. Dutch Guitar Foundation. URL: <http://www.dutchguitarfoundation.com/2e-european-guitar-concerto-festival/> (дата звернення: 29.08.2020).
6. International Competition. URL: <https://www.mottolafestival.com/en/competitions/international-competition> (дата звернення: 30.08.2020).
7. Rotenburg Premiere. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4t244NdrvMQ> (дата звернення: 29.08.2020).

References:

1. Varlamova, A.A. (2013). Vlijanie informacionnyh tehnologij na razvitie gitarnogo iskusstva [Influence of information technology on the development of guitar art]. *Aktual'nye problemy gumanitarnyh i estestvennyh nauk*, no. 11–2, pp. 162–165.
2. Ganeev, V.R. (2020). Professional'noe ispolnitel'stvo na gitare kak komponent akademicheskogo iskusstva [Professional Guitar Performance as a Component of Academic Art]. *Manuscript*, issue 13, no. 4, pp. 156–159.
3. Pil'h, G. Konkurs-festival' v Groningene [Competition-festival in Groningen]. Available at: <https://guitarmag.net/groningen-festival-2020/> (accessed 29 August 2020).
4. Turnir Lytsariv Hitary Proishov U Myrhorodi [The "Knights of the Guitar" tournament was held in Myrhorod]. Available at: <https://poltava365.com/turnir-liczariv-gitari-projshov-u-mirgorodi.html> (accessed 29 August 2020).
5. Dutch Guitar Foundation. Available at: <http://www.dutchguitarfoundation.com/2e-european-guitar-concerto-festival/> (accessed 29 August 2020).
6. International Competition. Available at: <https://www.mottolafestival.com/en/competitions/international-competition> (accessed 29 August 2020).
7. Rotenburg Premiere. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=4t244NdrvMQ> (accessed 29 August 2020).